HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ובא אחר ואמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרה ימים מראשון ומאחרון צריכה גט מאמצעי אינה צריכה גט מה נפשך אי תנאה הואי דקמא קידושי דהנך לאו קידושי אי חזרה הואי דבתרא קידושי דהנך לאו קידושי פשיטא מהו דתימא האי לישנא משמע תנאה ומשמע חזרה ותיבעי גיטא מכל חד וחד קמ"ל עולא אמר רבי יוחנן [א]אפי' מאה תופסין בה וכן אמר ר' אסי אמר רבי יוחנן אפילו מאה תופסין בה אמר ליה רב משרשיא בריה דרב אמי לר' אסי אסברה לך טעמא דרבי יוחנן שוו נפשיה כי שרגא דליבני דכל חד וחד רוחא לחבריה שבק מתיב רב חנינא (ה)מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט [ב]ואם מת חולצת ולא מתייבמת בשלמא לרב מסייעא ליה לשמואל נמי הא מני רבנן היא ואנן דאמרי כרבי אלא לר' יוחנן דאמר שיורא הוי כל גיטא דמשייר בה ולא כלום הוא יבומי [ג]מייבם אמר רבא גט להוציא ומיתה להוציא מה ששייר גט גמרתו מיתה אמר ליה אביי מי דמי גט מוציאה מרשות יבם מיתה מכנסה לרשות יבם אלא אמר אביי התם טעמא מאי גזירה משום מהיום אם (ו)מתי הרי זה גט(ז) ונגזור מהיום אם מתי דתחלוץ אטו מהיום ולאחר מיתה (ח)אם אתה אומר חולצת מתייבמת הכא נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת תתייבם ואין בכך כלום חששא דרבנן הוא:

מתני' [ג]האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז הרי זו מקודשת והוא יתן [ד]על מנת שאתן לך מכאן ועד ל' יום נתן לה בתוך שלשים מקודשת ואם לאו אינה מקודשת [ה]ע"מ שיש לי מאתים זוז הרי זו מקודשת ויש לו [ו]על מנת שאראך מאתים זוז הרי זו מקודשת ויראה לה ואם הראה על השלחן אינה מקודשת:

גמ' (י)איתמר רב הונא אמר [ז]והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן רב הונא אמר והוא יתן תנאה הוי מקיים תנאה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן לכי יהיב הוו קידושי השתא מיהא לא הוו קידושי מאי בינייהו איכא בינייהו [ח]שפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר לרב הונא לא הוו קידושי לרב יהודה הוו קידושי ותנן נמי גבי גיטין כי האי גוונא (ז)האומר לאשה הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת והיא תתן (ח)איתמר [ט]רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן רב הונא אמר והיא תתן תנאה הוי מקיימא תנאה ואזלה רב יהודה אמר לכשתתן לכי יהיבה ליה הוא דהוי גט השתא מיהא לא הוי גט

מאי

ובא אחר ואמר מעכשיו ולאחר עשרה. וה"ה בהאי (ט)אחר אם קדשה סתם הואיל ולא בא אחר אחריו מה לי ולתנאו אלא סידרא נקט ותנא: **אי חזרה הוי דבתרא הוו קידושין.** שלא בא אחר אחריו וגמרו קידושין לאחר עשרה(א): **האי לישנא משמע תנאה ומשמע חזרה.** שתי לשונות במשמע יש אומרה בלשון תנאי ויש אומרה בלשון חזרה ואיכא למימר להאי תנאה ולהאי חזרה ותבעי גיטא מכל חד וחד דלמא קמא לחזרה מכוין ואלו של שני ושני לתנאה איכוון ושלו קיימין ואין של ראשון ושל אחרון קידושין ובעיא גיטא מאמצעי ואיכא למימר דקמא תנאה ושלו קיימין ואיכא למימר דכולהו חזרה ושל אחרון לבד קיימין קמ"ל דלאו תרוייהו משתמעי מינה אלא ספק תנאה ספק חזרה ואי תנאה הוא לכולהו הוי תנאה ואין לשון חזרה כלל ואי חזרה הוי לא הוה ביה לישנא דתנאה כלל וממה נפשך אמצעי לא הוו קידושין: **אסברה לך כו'.** דהא ליכא למימר טעמא דר' יוחנן משום דקסבר שתי לשונות במשמע ומספקא ליה לגבי האי גברא בתנאה ולגבי האי בחזרה דאם כן לא שייך למיתני תופסין דאין תפיסה אלא באחד מהן ואנן הוא דלא ידעינן הי ניהו ומדקתני תופסין משמע דסבירא ליה שיש בה צד קידושין לכולהו: **דשוו נפשייהו כי שרגא דליבני.** המסדר לבינים ורחב כותל שוה אינו מסדר ממש זו על זו דא"כ הרי שורה החיצונה נופלת וחבירתה אחריה אלא מסדר תחילה זו אצל זו וחוזר ומסדר עליה שורה אחרת ונותן החיצונה משוכה לחוץ כדי שישאר ריוח בתחתונה להיות שניה יושבת מקצת עליה ומקצת על שאצלה ונשאר ריוח גם בשניה להיות שלישית מקצת עליה וכן כולם הכא נמי כל אחד מצא מקום זמן פנוי לקדושין ותפסו כולן לאוסרה: **חולצת.** שמא אינו גט וזקוקה ליבם: **ולא מתייבמת.** שמא גט הוא והויא לה גרושת אחיו והרי היא לו בכרת שאין עליה זיקת (י)יבום: **הא מני רבנן היא.** דמספקא להו אי תנאה אי חזרה: **גיטא דשייר ביה לא כלום הוא.** דרחמנא אמר (דברים כד) כריתות(י): **אם מתי.** פשיטא לן דתנאה הוא והוי גיטא למפרע לכשימות: **הרי זה גט.** ואינה צריכה חליצה משימות: **אטו מהיום ולאחר מיתה.** דפשיטא לרבי יוחנן דשיורא הוא ולא הוי גט כלל: ומשני **אם אתה מצריכה חליצה אתו נמי ליבומה.** (ט)דאמר מדאצרכוה חליצה קים להו לרבנן דלאו גיטא הוא ואתו לייבומי גרושה והיא בכרת. ופרכינן הכא נמי במהיום ולאחר מיתה ניחוש דלמא אתי ליבומה שאם אתה אומר חולצת מתייבמת. ומשני תתייבם ואין בכך כלום דגיטא דשייר ביה לאו גיטא הוא כלל והא דקתני לא מתייבמת חששא דרבנן היא דגזרו אטו מהיום אם מתי. אחזקה דיבם מוקמינן לה לא שייך למיתני הכא אלא ביבמות גבי מילתא אחריתי דמשום ספיקא בפרק ד' אחין (יבמות ל.) אבל הכא דאפילו ספיקא ליכא לא בעי חזקה דהא ודאי יבמה היא: **מתני' הרי את מקודשת לי.** בפרוטה זו על מנת שאתן ליך מאתים זוז: ה"ג **ואם הראה על השלחן אינה מקודשת.** והכי פירושה ואם היה שולחני והראה לה מעות שאינן שלו והם על שלחן שלפניו אינה מקודשת דלא נתכוונה זו אלא לראות משלו: **גמ' אמר רב הונא והוא יתן.** לכשירצה (מ)וקידושין חלין למפרע משעת קידושין ומיהו מודה רב הונא דאם מת קודם שניתנו אינה צריכה חליצה שהרי לא קיים תנאו: **וקיבלה קידושין מאחר.** קודם שיקיים תנאו ואח"כ עמד זה וקיים תנאו: **לרב הונא לא הוו קידושי.** שני קידושין דהא גמרו קידושי ראשון למפרע: **לרב יהודה הוו קידושי.** שני קידושין שהרי הראשון לא נתכוון לקדשה בפרוטה אלא במאתים זוז דלית ליה לרב יהודה באומר על מנת כאומר מעכשיו דמי והרי קדמו קידושי שני:

מאי

אפילו מאה תופסין בה. פירוש דהא קונין ומשיירים שהרי המקדש ר"ל מעכשיו יתחילו הקידושין ולאחר ל' יום יגמרו ופי' בקונטרס דליכא למימר (י)דטעם דרבי יוחנן משום דקסבר דמספקא ליה אי הלשון משמע תנאה או חזרה דא"כ לא שייך למימר ולמיתני לשון תופסין דהא אין קדושין תופסין אלא באחד מהן ואנן לא ידעינן הי ניהו ומספיקא (פ)צריך גט מכולהו ולישנא דתופסין משמע דסבירא ליה שיש בכולם צד קידושין ואם תאמר אמאי אמרי' הכא דמקודשת והא אמר לעיל בפ"ק (דף ז.) האומר לאשה חציך מקודשת לי אינה מקודשת ויש לומר דהתם היינו טעמא לפי שאין אשה מתקדשת לחצאין והוא שייר בגוף האשה אבל הכא לא שייר בגוף האשה כלום אלא גומרין (ב)כולם[א]: **כל גיטא דמשייר ביה לא כלום הוא.** פירש בקונטר' דלא הוי גט כריתות כיון דשייר בה ולא נהירא דאם כן תקשי ליה מקידושין גופייהו דהיכי אמר רבי יוחנן אפילו מאה תופסין בה כיון דמשייר לאו כלום הוא דהא איתקש הויה (ע)ליציאה[ב] לכך נראה לומר דודאי בכי האי גוונא הוי כריתות אלא ה"פ כל גיטא דמשייר בה לאו כלום הוא כיון שאינו יכול להיות נגמר אלא אחר מיתה אינו גט דאין גט לאחר מיתה ה"ה בקידושין אם אמר מהיום ולאחר מיתה דאינה מקודשת והיכא דאמר מהיום ולאחר ל' יום מקודשת דהא קידושין תופסין בה אחר ל' כמו לפני ל':

איכא

מסורת הש"ס

א) לעיל נט: גיטין עב. ב"ב קלו. תוספתא דגיטין פ"ה ה"ג, ב) [בכתי' יבומי נמי תתייבם], ג) [בכת"י תוספ: דתנן מהיום אם מתי, מתי מעכשיו אם מתי], ד) [גיטין עב ע"א], ה) יבמות לא, ו) גיטין עד. ז) גם זה שם, ח) [בכת"י: ולאיתמר], ט) [בדפו"ר: בתרא], י) [ברש"י גיטין עב. נוסף: הואיל ולא החזירה], כ) [לעיל ע"ה ע"ב, וגיטין עב ע"ב], ל) [בדפו"ר: דאמ', וצ"ל דאמרי], מ) [ברש"י ר"ף: ולו הקידושין], נ) [בדפו"ר: דטע', וצ"ל דטעמא], ס) [בדפו"ר: דרי', וצ"ל לריכה], ע) לעיל ה ע"א, וגיטין פב ע"ב, פ) [לעיל נ ע"א], צ) [אלי' אמר רבא גט לגולה וכו'. דפסיקתא], ק) [ובדפו"ר: בכולם],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אי חזרה וכו' לאחר עשרה והנך קמאי לאו קידושי הס"ד: (ב) תוס' ד"ה אפילו וכו' גומרין (ג) בכולה הס"ד:

מוסף רש"י

רב הונא אמר והיא תתן. תנאי בעלמא הוא וכי מקיימא ליה איגלאי מילתא דמשעת נתינה גיטא הוי דכל על מנת מעכשיו הוא ועל מנת כן לקיים (גיטין עד.).

מוסף תוספות

א. [עי' שלנ"ן].

ב. כדאמרינן בריש המגרש. (גיטין פב:) גבי חוץ מפלוני וכו'. תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

שלשים יום אינה צריכה גט. כדמפרש ממה נפשך. משמע הכי ומשמע הכי. כלומר איכא אינשי דאמרי משום תנאה ואיכא דאמרי משום חזרה דדלמא קמא ובתרא אמרי משום חזרה ואמצעי משום תנאה, נמצא שקדושי אמצעי חלו תוך קדושי הראשון ותבעי נמי גיטא מאמצעי, קמ"ל דמלתא דפשיטא לה דבכולהו אמרי ליה משום תנאה [או] משום חזרה, הלכך א"צ גט מהאמצעי. טעמיה דר' יוחנן. פי' מדקאמר תופסין ודאי לא הוי טעמיה דר' יוחנן דהאי לישנא משמע תנאה ומשמע חזרה, דלהאי טעמא אין הקדושין אלא לאחד ואין אנו יודעים מי הוא ומספק צריכה גט מכולם, אבל תופסין משמע שכל אחד ואחד מצא מקום פנוי ויש בו צד קדושין לה לאסרה.

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"ו מהלכות אישות הל' יב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן מ סעיף ד:

כא ב מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה ז סמג עשין נא נב טוש"ע אה"ע סימן קנג סעיף טו:

כב ג ד מיי' פ"ז מהל' אישות הלכה י [ופ"ו הל' טו טז] סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ו:

כג ה מיי' פ"ו מהל' אישות הל' ב טוש"ע שם סעיף יד:

כד ו מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעי' יח:

כה ז ח מיי' פ"ו מהל' אישות הל' טו טז טוש"ע שם סעי' ו:

כו ט מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה כא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף ג:

תוס' ר"י הזקן (המשך)

תוך שלשים יום, משום הכי תפסי קידושי כולם ואפילו הם מאה. כשרגא דליבני. כלומר עושה שורות הלבנים מניח ריוח בין השורות והשלישית (תקח מזו ומזו) [מונחת על זו ועל זו]. חולצת. דדילמא חזרה הוי ואין גט לאחר מיתה וזקוקה היא. ולא מתייבמת. דדלמא תנאה הוי, כלומר אם אמות ומגורשת היא בזה. שיורא הוא. והוי כמאן דאמר חוץ ממי שיבא עליך או שיקדשך עד שאמות. גט. דפשיטא ליה דתנאה הוי ומגורשת. אטו מהיום ולאחר מיתה. דלר' יוחנן ודאי שיורא הוי ולא גט כלל. אשתכח השתא מהיום ולאחר ל' יום מספקא לן אי תנאה הוי אי חזרה הוי, ואם קדשוה אנשים רבים במהיום ולאחר עשרים ואחר מהיום ולאחר עשרה א"צ גט דדלמא תנאה הוי או דילמא חזרה הוי משום הכי חולצת* ולא מתייבמת, וכן נמי במהיום ולאחר ל'. ונאבד הגט בתוך ל'. ולר' יוחנן גבי גט לא הוי גט כלל מן הדין, ואם תתייבם אין בכך כלום, ולגבי קדושין צריכה גט מכולם וכן בהרי היא מקודשת חוץ מפלוני מקודשת. ומסתברא דהא מילתא אסורא היא ולחומרא עבדינן, גבי גט פסקינן כרב והוי ספק ולא מתייבמת דדילמא תנאה הוי וחולצת דדלמא חזרה הוי, וגבי קדושין פסקינן כר' יוחנן שצריכה גט מכולם, וגבי הרי את מקודשת לי חוץ מפלוני מקודשת מספק, יהיה דעת ר' יוחנן שמקודשת ודאי או ספק שאין בזה הכרע, דאע"ג דגבי גיטין חוץ ודאי הוא דלא הוי גט, גבי קדושין אפשר

וקשיא לן והיכן מצינו קדושין בעולם שלא יפשטו בכולה (קדושי) [אשה] שאם לא קדשה כולה אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה(פ). משום הכי נראה דקסבר ר' יוחנן שהאומר לאשה הרי את מקודשת לי חוץ מפלוני שמקודשת בזו מספק, דאע"ג דגבי גט לא הוי גט, התם הוא דבעינן כריתות אבל הכא קנין בעינן והא איכא. ואע"ג דבעי לה רבי אבא בפרק המגרש [גיטין פב, ב] ופשיט דאינה מקודשת דאיתקש הויה ליציאה וכי היכי דגבי גט חוץ מפלוני אינה מגורשת ה"נ בקדושין חוץ מפלוני אינה מקודשת, ר' יוחנן לא ס"ל הכי, דה"נ אשכחן לר' יוחנן פרק האיש מקדש [לעיל מד, א] דלית ליה ויצאה והיתה לכל מילי שהיתה לכל מי שיקדשנה ויצאה והיתה ביה, וקאמר ר' יוחנן דהאי דקאמר מעכשיו ולאחר שלשים יום הוי שיור מקום לכל מי שיקדשך תוך הזמן, כאילו אמר חוץ ממי שיקדשך

שהוא ספק לר' יוחנן ותפסי בה קדושין אפילו לאחר, לחומרא עבדינן ומקודשת מספק ואם בא אחר וקדשה תצא מזה ומזה. וכן נראה דעת הר"ם שפסק לר' יוחנן כמ"ש באישות פ"ז [הי"ב] ושם כתב דהיא דחוץ מפלוני וכתב שמקודשת מספק. ובגרושין פ"ט [הי"ד] כתב שדלמא חזרה הוי. **מתני'.** הרי את מקודשת. בפרוטה זו על מנת שאתן לך מאתים זוז. **גמ'.** והוא יתן. לכשיתן הקדושין חלין למפרע משעה הראשונה ואם קבלה בינתים קדושין מאחר הואיל ונתן לא הוו קדושין. מיהו אם מת ולא נתן, קדושין ודאי לא הוו והיא לא צריכה חליצה שהרי לא קיים תנאו. לכשיתן. הוו קדושי מקמי הכי לא הוו קדושי, ואם קבלה קדושין מאחר בינתים מקודשת לשני.

*ולאחר עשרה דלמא תנאה הוי ואין צריכה גט או דלמא חזרה הוי וצריכה גט ומשום הכי חולצת. כצ"ל (ד"ו).